

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

4 Debent jurata mutari, turpis si sint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

Non esse cogitaret, ut e diffinitivam rationem sententiam, ut supra videtur episcopi quidam synagoga...

C. VI. ¶ Non est obferendum iuramentum in malum incant. promittitur. Item Beda in homin. a. 44. in Natali Decreti...

QVÆSTIO IV.

¶ Vbi autem illicita iuramenta ferri non debeant, in Toletano concilio 8. cap. 2. de iur. in quo sic statutum est.

C. I. ¶ Melius est vota stulto promissionis non implere, quam crimen committere.

Si a publicis sacramentorum getis (quod Deus avertit) a quibuslibet illicita, vel non extiterit b conditio allegata, que aut iugulare animam patris, aut agere compelleret stuprum sacratissima virginis: nunquid non tolerabilis esset stulta promissionis vota rejicere, quam per inutilium promissorum custodiam, exhorrendam criminum implere menturam?

C. II. ¶ Aliquando non expedit promissum ferre sacramento.

Item Ambrosius de officiis, lib. 3. cap. 30.

Est etiam contra officium nonnunquam solvere promissum, sacramentum custodire: ut Herodes, d. qui iuravit, quoniam, quicquid petrum esset, daret filia Herodiadis: & necem Ioannis praestitit, ne promissum negaret.

¶ Custodire] Addita est vox ista ex originali concilio Toletano, in quo refertur.

Item in sermone S. Augustini & Episcopi de Decollatione S. Ioannis baptista, qui incipit: [Cum S. Evangelium legeretur.]

C. III. ¶ Pietas fuit, quod David Nabal, sicut iuraverat, non occideret.

¶ Quid f David iuramentum per sanguinis effusionem non implevit, major pietas fuit. Video i David piump hominem & sanctum in temerariam iurationem occidisse, & maluisse non facere, quod iuraverat, quam iurationem suam suo hominis sanguine implere.

¶ Video] Has sunt verba B. Augustini in eo sermone. Antecedentia autem videtur summa quedam: nec sunt apud Ivo nem, aut in Pannormia.

C. IV. ¶ De eodem.

Idem ibid.

Iuravit g David temere; sed non implevit iurationem majori pietate. ¶ Ecce sanctus David non quidem iratus sanguinem hominis fudit: sed cum falsum iurasse negare quis poterit? De duobus peccatis elegit minus: sed minus fuit illud in comparatione maioris. Nam per seipsum appensum, magnum malum est, falsa iuratio.

C. V. ¶ Turpia vota servanda non sunt.

Item Isidorus in synonyma 13, libro secundo 1.

¶ Nalis promissis rescinde fidem. In turpi voto mutata decretum: quod incant. voti, ne facias. Impia enim est promissio, que scelere adimpletur.

¶ Secundo] Etiam B. Brantius in vita Isidori memorat duas synonymorum libros. Et in synonymo, que super eum alius Isidori operibus sunt Parisiensi impressis, facile locum haberet divisio in duas libros. Nam ex posteriore parte videtur scriptus libellus de norma vivendi, qui in eodem Parisiensi codice habetur. Alter autem libellus de contemptu mundi, qui ibidem, & antea Antwerpia, & elem Venetiis sub hoc titulo, Isidorus de homine, & ratione

a Ivo part. 12. c. 9. Pann. l. 8. c. 90. b ad extitisse conditio allegatur. Ibid. in Tolet. c. Sent. 3. dist. 39. Ivo p. 12. c. 9. Pann. lib. 2. c. 91. d Matth. 14. e Serm. 11. de sancti, cuius principium est. [Propter hunc.] f Sent. 16. Ivo p. 12. c. 21. Pan. l. 8. c. 92. g Sent. 16. Ivo ibid. Pann. l. 8. c. 91. h Cap. de mendacio in impresso Parisiensi. i Ivo p. 12. c. 21. In Tolet. c. 2. & in Trivul. c. 21.

desente, & de homine ratione consolante, ut supra videtur episcopi quidam synagoga...

C. VI. ¶ Non est obferendum iuramentum in malum incant. promittitur. Item Beda in homin. a. 44. in Natali Decreti...

SI b aliquid forte nos incautus iurasse cogitamus, quod oblevatum peiorem vergat in certum illud consilio salubriore mutandum noverimus, in his instanti necessitate pejerandum nobis, quam pejerando perjurio in aliud crimen gravius esse dicendum. Denique iuravit David e per Dominum Nabal virum stultum & impium, atque omnia, que illum pertinerent, demoliri. Sed ad primam mentem Abigail feminae prudentis mox remisit manum, vocavit eam in vaginam, neque aliquid cultus perjurio contraxisse doluit.

C. VII. ¶ De duobus malis, primum eligit oportet. Idem ibid.

¶ Non d solum in iurando, sed in omni, quod dicitur, hanc est moderatio toletus observanda: in hoc forte lapsum vestigi hostis incidimus, in hoc sine aliquo peccati contagio fugere non potest, illum potius evadendi adium petamus, in quo periculosos perperuros esse ceruimus.

C. VIII. ¶ Tolerabilis est iuramentum implere, quam quod turpe est facere.

Item Ambrosius de officiis, lib. 3. c. 30.

¶ Nusquisque e simplicem sermonem proferendum in sanctificatione possidet: nec iuramentum circumscriptio verborum inducat: nihil propter inhonestum: aut si promiserit, tolerabilius est non facere, quam facere quod turpe est. In hoc quoque constringunt seipos iurandi sacramentum cum ipsi cognoverint, promittendum non esse, tamen contemplatione faciunt, quam peccatum primum turpiter promittit, crudele est totum. Quod regnum pro saltatione promittitur, quibus mors Propheta pro iuramentum religiose dicitur. Quamto tolerabilius talis fuisse perjurium dicendum. Si tamen perjurium possit dici, quod ebrius iuraverat, quod eviratus i inter saltantium clamor miseret. Infertur discipulo Propheta caput, & hoc iuramentum est fidei esse, quod amentis fuit. Et postquam plura h differens. Miserabilis, inquit, necessitas, quod turpiter parricidio. Melius est non vorere, quam peccatum quod sibi, cui promittitur, non evadit. Et postquam nique i ipse Dominus frequenter suam manum iuravit, sicut scriptura indicat.

¶ Eviratus] Emendatum est ex B. Ambrosio in vita eiusdem Ivo nem legebatur, & iuratus.

C. IX. ¶ Incommutabilis Deus quoadque immutat statum.

Item ex concilio Toletano VIII. c. 2.

¶ Incommutabilis, eademque semper castitas, & puritas, parens sua sepe in sacris literis legitur promissa, & pro misericordia temperata. Unde quamlibet sit impassibilis, atque immutabilis eiusdemque deitatis, licet sint dicta firmissima...

a Et glossa ordinaria in cap. 14. Matthei in verbo, non semper. b Infra eodem sit aliquid. cap. 16. Baruch d. lib. 2. Ivo p. 12. c. 91. c. 1. Reg. 11. d. Ivo p. 12. c. 91. Pann. l. 8. c. 91. In Tolet. c. 2. e Ivo p. 12. c. 91. Pann. l. 8. c. 91. f Matth. 14. g homicidii. Ivo ibid. h Ibid. c. 1. non semper.

tamen eius & iuramenta leguntur, & poenitentia: que facis extanti myfteris adopta. In iure namque Dei, est à seipso nullatenus ordinata conuelleri: poenitere vero, eadem ordinata, cum voluerit, immutare. Sic per Heremiam dicitur: [Repente loquar aduersum gentem, & aduersum regnum, ut eradiciam, & destruiam, & disperdam illud. Si poenitentiam egerit gens illa super malo suo, quod locutus sum aduersum eam, agam & ego poenitentiam super malo, quod cogitavi, ut facerem ei.]

In huiusmodi capitulis emendationem est ex recentioribus editionibus concilii Colognensis, & codice Lucensi regio. In veteribus autem editionibus, & duobus ediculis Vaticanis, duobus, nonnulli Dominicus post verbe, innotenda, quod in ipso concilio auctoritate huiusmodi capitulo sequitur continetur. Etenim immutabilis deitas licet dicta sint firmissima, etebris tamen, & intermediis amissa.

C. X. *¶ Sapientia est revocare, quod male loquitur.*
Item Augustinus.

Magna sapientia est revocare hominem, quod male locutus est.

C. XI. *¶ Qui panem fornicari, qui illicitum iuramentum facit.*
Item ex concilio Ilerdensi, c. 8. b.

Qui iuramentum se obligaverit, ut litigans cum quolibet ad pacem nullo modo redeat, pro perjurio quo anno à communiione corporis & sanguinis Domini segregatus, restum suum elemosymis, feribus, & quantis poterit jejuniis absolvat. Ad charitatem vero, que & operi multitudinem peccatorum, celeriter vincit se ferit.

C. XII. *¶ Non omnia promissa solvenda sunt.*
Item Ambrosius lib. 2. officiorum, c. 12. d.

Non semper promissa omnia solvenda sunt. Denique ipse Dominus frequenter suam mutat sententiam, sicut scriptura indicat.

C. XIII. *¶ De eodem.*
Item Ildorus sententiarum lib. 2. c. 31.

Non est observandum iuramentum, quo malum facinus promittitur: veluti si quisquam adulteram perpetuam cum ea permanendi fidem pollicetur. Tolerabilis est enim non implere sacramentum, quam permanere in insuper flagitio.

C. XIV. *¶ Mali jurans poenitentiam agat.*
Item ex concilio Toletano, c. 8.

Necessè f est ut male jurans dignam poenitentiam agat, eo quod nomen Domini contra præceptum illius sumptum in vanum: quia in Exodo scriptum est: [Nec enim innotent habebit Dominus eum, qui assumpserit nomen Domini Dei sui frustra.]

Quia propria iurans & sequentiis capituli non sunt in concilio secundo concilio Toletano c. 17. ex quo tamen citatur Rabanus in lib. p. 1. c. 2. & Burchardus lib. 12. c. 29. Consonant enim hoc asserit cum eo, qui in secundo illo concilio legitur. Item vero Burchardus, c. 7. c. 1. ex Toletano, c. 9. Ivo autem absque est Toletano. Summè, apud ipsi hæc duo capita conjuncta, quemadmodum & in aliquo vetustis Gratiani exemplaribus, sine voce ista. Item.

C. XV. *¶ Item & in Leviticis G.*

a Hierem. 11. b Burch. lib. 12. c. 29. Ivo part. 12. c. 4. Rabanus in p. 1. c. 2. c. 1. Pet. 2. d In Tolet. c. 2. sup. eod. ius. Ivo part. 12. c. 29. Pann. lib. 1. c. 102. Concl. Tolet. c. 2. Beda Burch. lib. 12. c. 29. Glossa ordinaria in ca. 4. Matth. Poly. l. 6. tit. 12. f Rabanus lib. p. 1. c. 2. c. 1. Ivo part. 12. c. 36. & 67. Panorm. lib. 1. c. 102. f Rabanus lib. p. 1. c. 2. c. 1. Burch. lib. 12. c. 29. & 27. Ivo p. 12. c. 6. g Levit. 24.

Non pejerabis in nomine meo, nec pollues nomen Dei tui, ego Dominus. [Malum tamen, quod factum se sacramento devoverit, omnino non faciat, quia fuit vota frangenda sunt.]

Item ex concilio Soteris papa, c. 3.

St aliquid forte incautus nos iurasse contigerit, quod observatum pejorem vergari exitum, illud consilio salubriore mutandum noverimus: & magis instante necessitate pejerandum b nobis, quam pro i facto iuramento in aliud crimen majus esse divertendum.

C. XVI. *¶ In iuramento, quo malum incaute promittitur, non est servandum.*
Item ex decreto Soteris papa, c. 3.

Diffinitio d incauta laudabiliter solvenda est: nec est pravariatio, sed temeritatis emendatio.

C. XVII. *¶ Temeritas emendatur, cum incauta diffinitio solvatur.*
Item ex concilio Eliberitano, c. 1.

C. XVIII. *¶ Illicitum iuramentum non est servandum.*
Idem.

Actione 1 quarta e septima synodi [Ioannes Apostolicus orientalium sedium dixit. Significat sermo patris nostri Sophronii, quod melius sit iuramentum pejerare, quam servare sacramentum in fractione sacramentum imaginum.] Hoc autem dicimus, quia sacramento quidam se exculant. Tharastus patriarcha dixit. Quia 2 pater Sophronius noverat bonitatem Dei, propterea transgredi voluit impium iuramentum, & perit: Petrus vero negavit cum iuramento, & conversus sevit, & salvatus est. Omne enim peccatum bonus Deus indulget, si quis ex toto corde poeniteat. Sancta synodus dixit. Sicut docet sancta scriptura. Item Leontius f Episcopus Phocæ dixit. Scriptum e est. [Iuramentum mendax ne diligatis.] Quare de causa iuramentum nostrum mendax dissolvatur, quasi nullam habens virtutem.

C. XIX. *¶ Non observentur iuramenta, que sunt contra divina mandata.*
Idem Ildorus.

Si quis praventus fuerit, ut definat agere aliquid eorum, quæ non placent Deo, poenitentiam agat: & quod contra mandatum Domini statutum est, in irritum revocetur. Item Hieronymus in libro de natura rerum. [Tribus liquidem modis iuramenta contracta solvenda sunt. Primo, cum quis male jurat. Secundo,

a Sup. eod. f aliquid Poly. l. 6. tit. 11. Anf. l. 1. c. 73. Ivo p. 12. c. 73. Pann. lib. 1. c. 118. b al. perjurandum. c al. Hibernensi. d Burch. lib. 12. c. 29. Ivo part. 12. c. 30. e Sentent. 3. distinct. 29. Ivo p. 12. c. 31. Pann. lib. 1. c. 94. 100. In Limonario, c. 17. f al. Leo. g Zachar. 4.

cum quis incaute iurat, non putans hoc esse peccatum. Tertio, si pueri vel puella in domo parentum se iuramento confrinxerint, patribus & postquam audiverint, contradicentibus.

¶ In libro de institutis monachorum B. Basilii Rufini interprete hoc legitur, Si quis praventus fuerit, ut diffiniat agere aliquid eorum quae non placent Deo. In responsione vera subscribitur, poenitentiam debet agere. & postea, oportet irrita revocare, quocumque ex praesumptione contra mandatum Dei statuantur.

¶ 2 pars. Ecce, quia iuramenta illicita laudabiliter solvantur, damnabiliter servantur. Quod tunc intelligendum est, quando iuramentum illicitum deservitur, ut ad bonum redeatur, & propterea deservitur, ut in aliud malum transferatur, illicitum iuramentum damnabiliter servatur, sed damnabiliter contemnitur.

C. XX. ¶ Non est appellanda fides, qua ad peccatum faciendum adhibetur.

¶ Unde Augustinus de bono conjugali, c. 4. Si est ad peccatum faciendum fides adhibetur, mirum, si fides appellanda est. Verum tamen qualicumque sit, si & contra ipsam sit, peius sit: nisi cum propterea deservitur, ut ad veram fidem, legitimamque redeatur: id est, ut peccatum emendetur voluntatis pravitate correcte: tanquam si quis, cum hominem solum expoliare non possit, inventis socium iniquitatis, & cum eo paciscatur, ut simul id faciant, spoliandq; partiantur: quo facinore commisso totum solus auferat: deest quidem ille, & fidem sibi non esse servatam, conquiratur. Verum in ipsa sua querela cogitare debet, potius in bona vita ipsi humanae societati fidem fuisse servandam, ne praeda iniqua ex homine feret, si sentit, quam inique sibi in peccati societate servata non fuerit. Ille quippe utrobique perfidus, profecto sceleratior iudicandus est.

C. XXI. ¶ Si propterea fides non servatur, ut ad bonum redeatur, non id est violari dicitur.

¶ Idem ibidem. Mulier, si fide conjugali violata, fidem servet adultero, utique mala est: sed si nec adultero, peior est. Porro si eam flagitiis poeniteat, & ad castitatem rediens conjugalem, pacis ac placida adulterina rescindat, miror, si eam fidei violatricem vel ipse adulter putabit.

¶ Ex his itaque apparet, quod si quisquam, ut diximus, illicitum iuramentum non servaverit, ut in aliud malum perniciosum declinet, tanto gravius delinquit, quanto damnabilius accumulatur peccata peccati. Si autem propterea deservitur, ut ad bonum redeatur; nihil culpe pro tali perjurio contrahitur: potius defendendum est, si in aliquo iuramento occasione deliquisse contigerit. Unde Augustinus scribit Severo Milevitano Episcopo, confidens de quadam Hubaldo, qui confanguinitate conjugali solutus fuerat jurare, si illam diceretur in conjugem, nec matri sua vel fratribus ulterius necessaria subministratam.

¶ Referitur ergo B. Augustinus, ut diximus, Severo Milevitano Episcopo, ita dicens.

C. XXII. ¶ De quadam Hubaldo, qui iuravit se non ministraturum necessaria matri & fratribus.

¶ Inter cetera, ut rogaveras, a patre nostro Ambrosio Aquilivi, quid tibi charissime agendum sit de Hubaldo parochiano tuo, qui captus, & timore necis impulsus, suum concubina iuramento firmavit, ipsam in conjugem suspicere, propriamque matrem cum fratribus de domo expellere, nihilque eis alimoniam unquam impendere. Quia vero, quam primum concubinam habuerat, non est peccatum in conjugem suspicere, matrimonium sic in Deo firmum & stabile. Porro iuramentum non ob hoc fuisse institutum invenitur, ut esset vinculum iniquita-

¶ a al. Parentibus. b Ivo p. 2. c. 19. Patm. l. d. c. 69. c Ivo ibid. Patm. lib. d. c. 97.

tis, vel matricidii, vel fratricidii, seu cuiuscumque peccati. Nec credo sacramento ad hoc debere fieri, ut iusta iuratio suorum bonorum sit in ius iuramentum politio, & accipienti eterna damnatio. Perjurium percutitur poena & velut homicida in extremum exitum a iusto iudice degradabitur, per quem facinus sicut Evangelium ad iniustum & illicitum, & non minus amabile, quasi testimonium iudicis & humani rationis adducitur. Foveat itaque Hubaldus matrem & tres: & liceat, si coactione & timore iuramentum defuit matri. Qui vero eum jurare coegerunt, quibus debuit, reatu perjurii impliciti teneantur. Insuper in iniuste irrogata, ejus est infamia, qui facit. Nec minus modo ad opprobrium coacti voluntas trahitur, quae illicita conditio necessitatis extoritur.

¶ 3 pars. Sed cum his omnibus illicita iuramenta non serventur, opponitur, quod Israhel a Gabaonitis contra praesentium Domini non delerunt, quia seniores Israhel iuramentum circumspici fecerunt. Sed notandum est, quod seniores Israhel, israhel à Domino esse imperatum, ut delerent gentes terra promissionis cepit tamen à Gabaonitis, nesciebant eos esse incolas terra Israel. Venerunt enim (ut historia refert) attritu calcabantur eorum aridus panibus, dicentes. Viri pacifici, & non nos stricis nostris: quid vultis Dominum esse eorum, & nos componere pacem. Quod verbum placuit senioribus Israhel, & concurrens pacem eorum. Post haec vero iterum, cum filii Israhel propinquarent Gabaonitis, occurrerunt eis, quos iuramentum Israhel. Illi autem videntes, se esse decipios, voluerunt delerere populum eorum Israhel propter iuramentum seniores Israhel.

C. XXIII. ¶ Quaedam, licet à Deo prohibentur, tamen iuramento firmata non sunt evitanda.

¶ Innocens d, credit omni verbo. Non videtur esse, ignorare quod nocet: & si circumstantiis quibus, de omnibus tamen bene iudicatur, quibusdam omnibus arbitratur. Hac igitur mentis dispositione inclinatus Israhel, ut crederet Gabaonitis, voluntas inclinatus Israhel, ut crederet Gabaonitis, voluntas dispositio, pacem dedit, confirmavit foederum, ubi in terras eorum ventum est, deperchensis foederum, eum essent finitimi, advenas se esse simulaverunt, cum scriptum sit populus Patrum indignati corpe, ut tamen pacem, quam dederat, revocandam non esset, quia firmata erat sacramenti religio: ne quaerit perfidiam redargueret e, suam fidem solvere. Quia vit tamen eos vilioris obsequio ministravit. Ceterum sententia, sed diuturnior.

¶ licitum ergo iuramentum, quod servari prohibetur, non est, quod sciri esse illicitum, cum iuratur. Quia licitum esse, ipsa ignorantia excusat, si praeter hoc quod ex ignorantia iuri, sed falli. Aliud enim est, si quis creditur esse licita, quia nescimus esse eos sanguinis, vel iuratio, vel veltitatum copula nullo iure creditur esse praeterquam iuratio, quia neminem excusat, nisi iuratur. Sed si ignorare: ubi vero ignorantia falli, quia per se iuratur. Seniores autem Israhel non ignorabant gentes terra promissionis ex praescepto Domini esse delendas: sed ignorabant, quod Israhel non ignorabat ius fuisse: atque ideo, qui iuravit iuramentum, tamen licite servari debuit, quod iuramentum est generaliter intelligendum. Iuramentum ergo, licet iniuste testatur super Hieremiam, & de hoc non est cogitandum.

¶ a al. degradabitur. b Israhel. c Perjurium. d Perjurium. e orig. f al. fere. g sup. q. 2. de iuramentis.

Judicium, & iustitiam: ubi autem ista defuerint, non est iuramentum, sed perjurium. *Vnde dicitur intellegi, illicitum esse iuramentum, sed perjurium.* *Vnde dicitur intellegi, illicitum esse iuramentum, sed perjurium.* *Vnde dicitur intellegi, illicitum esse iuramentum, sed perjurium.*

Qui compellitur a Domino sciens & perjurat, utrique sunt perjury, & Dominus, & miles: Dominus, quia præcepit: miles, quia plus Dominum, quam animam dilexit. Si liber est, quadraginta dies in pane & aqua poeniteat, & septem sequentes annos: si seruus eisdem, tres quadragenas & legitimas fectas poeniteat.

¶ Anselmus hoc etiam ex Patenentiali Theodori, quemadmodum Bernhardus & Ivo seq. capis.

C. II. ¶ Penitentia ejus, qui in manu Episcopi, aut in cruce consecrata pejerat.

Idem.

Qui b pejerat se in manu Episcopi, aut in cruce consecrata, tres annos poeniteat: si vero in cruce non consecrata, annum unum poeniteat. Qui autem coactus fuerit, & ignorans se pejeraverit, & postea cognovit, tres quadragenas poeniteat.

C. III. ¶ Quia panâ sit feriendus, qui necessitate coactus pejerat.

Item ex Penitentiali Theodori d.

I. Si quis coactus pro vita redimenda, vel pro quolibet causa vel necessitate pejerat, quia plus corpus, quam animam dilexit, tres quadragenas poeniteat. Alii vero judicant tres annos, unum ex his in pane & aqua.

C. IV. ¶ Qui pejerat, & alius pejerare facit, quâ panâ sit feriendus.

Item Gelasius Papa.

II. Si quis pejeraverit, & alios sciens in perjurium duxerit, quadraginta dies poeniteat in pane & aqua, & septem sequentes annos. & nunquam sit sine poenitentia: & alii, si consensit fuerint, similiter poeniteant.

¶ Polycarpus tribuit hoc Pio: cæteri vero indicati collectores Telago.

C. V. ¶ Homicidam vincit, qui sciam ad perjurium hominem compellit.

Item Augustinus in sermone de decollatione S. Iohannis, [id est, serm. 11. de Sanctis.]

¶ Ille b, qui hominem provocat, & ad iuramentum, & scit eum falsum esse juraturum, vincit homicidam: quia homicida corpus occiditur, ille animam, imò duas animas, & ejus, quem jurare provocavit, & suam. Scis verum esse quod dicis, & falsum esse quod ille dicit, & jurare compellis? Ecce jurat, ecce pejerat, ecce perit. Tu quid invenisti? imò & tu peristi, qui de illius morte te latitare voluisti.

C. VI. ¶ Non peccat, qui iuramentum exigit ab eo, quem nescit falsum jurare.

Idem in sermone de perjury [id est, in sermone de verbis Apostoli, 30. ad 31.]

Qui a exigit iuramentum, multum interese, si nescit illum falsum juraturum, an scit. Si enim nescit, & ided dicit, iura mihi, ut fidei fiat, non 1 est peccatum: tamen humana tentatio 1 est. Si autem scit eum fecisse, novit fecisse, videt fecisse, & cogit jurare, homicida est. Ille enim suo se perjury perimit: sed iste manum interficientis & impressit, & pressit.

Judicium, & iustitiam: ubi autem ista defuerint, non est iuramentum, sed perjurium. *Vnde dicitur intellegi, illicitum esse iuramentum, sed perjurium.* *Vnde dicitur intellegi, illicitum esse iuramentum, sed perjurium.* *Vnde dicitur intellegi, illicitum esse iuramentum, sed perjurium.*

Qui compellitur a Domino sciens & perjurat, utrique sunt perjury, & Dominus, & miles: Dominus, quia præcepit: miles, quia plus Dominum, quam animam dilexit. Si liber est, quadraginta dies in pane & aqua poeniteat, & septem sequentes annos: si seruus eisdem, tres quadragenas & legitimas fectas poeniteat.

¶ Anselmus hoc etiam ex Patenentiali Theodori, quemadmodum Bernhardus & Ivo seq. capis.

C. II. ¶ Penitentia ejus, qui in manu Episcopi, aut in cruce consecrata pejerat.

Idem.

Qui b pejerat se in manu Episcopi, aut in cruce consecrata, tres annos poeniteat: si vero in cruce non consecrata, annum unum poeniteat. Qui autem coactus fuerit, & ignorans se pejeraverit, & postea cognovit, tres quadragenas poeniteat.

C. III. ¶ Quia panâ sit feriendus, qui necessitate coactus pejerat.

Item ex Penitentiali Theodori d.

I. Si quis coactus pro vita redimenda, vel pro quolibet causa vel necessitate pejerat, quia plus corpus, quam animam dilexit, tres quadragenas poeniteat. Alii vero judicant tres annos, unum ex his in pane & aqua.

C. IV. ¶ Qui pejerat, & alius pejerare facit, quâ panâ sit feriendus.

Item Gelasius Papa.

II. Si quis pejeraverit, & alios sciens in perjurium duxerit, quadraginta dies poeniteat in pane & aqua, & septem sequentes annos. & nunquam sit sine poenitentia: & alii, si consensit fuerint, similiter poeniteant.

¶ Polycarpus tribuit hoc Pio: cæteri vero indicati collectores Telago.

C. V. ¶ Homicidam vincit, qui sciam ad perjurium hominem compellit.

Item Augustinus in sermone de decollatione S. Iohannis, [id est, serm. 11. de Sanctis.]

¶ Ille b, qui hominem provocat, & ad iuramentum, & scit eum falsum esse juraturum, vincit homicidam: quia homicida corpus occiditur, ille animam, imò duas animas, & ejus, quem jurare provocavit, & suam. Scis verum esse quod dicis, & falsum esse quod ille dicit, & jurare compellis? Ecce jurat, ecce pejerat, ecce perit. Tu quid invenisti? imò & tu peristi, qui de illius morte te latitare voluisti.

C. VI. ¶ Non peccat, qui iuramentum exigit ab eo, quem nescit falsum jurare.

Idem in sermone de perjury [id est, in sermone de verbis Apostoli, 30. ad 31.]

Qui a exigit iuramentum, multum interese, si nescit illum falsum juraturum, an scit. Si enim nescit, & ided dicit, iura mihi, ut fidei fiat, non 1 est peccatum: tamen humana tentatio 1 est. Si autem scit eum fecisse, novit fecisse, videt fecisse, & cogit jurare, homicida est. Ille enim suo se perjury perimit: sed iste manum interficientis & impressit, & pressit.

QUESTIO V.

Quid sit iuramentum, si licitum esse, quod Aristoteles iuramentum esse dicit, in Episcopo esse reus perjury, qui ad perjurandum Aristotelianum cogit, facile potest dicitur. Si enim consentiens pari panâ cum faciente poenitendus est, multo magis ubi cogit, & admissi criminis probatur.

a al. sciens. Ansel. lib. 11. c. 6. Burch. 112. c. 2. Ivo p. 12. c. 66. Polyc. 1.6. tit. 11. b Ansel. lib. 31. c. 64. Burch. lib. 22. c. 5. Ivo p. 12. cap. 62. c al. perjuraverit. d al. Romani. e Polyc. 1.6. Burch. lib. 12. c. 6. Ivo p. 12. c. 53. f Polyc. 1.6. tit. 11. Ansel. lib. 31. c. 67. g al. perjuraverit. h Burch. lib. 12. c. 6. Ivo p. 12. cap. 66. Sen. 3. dist. 30. Ivo p. 12. c. 28. Pann. lib. 8. c. 108. i provocavit. orig. k Sen. 1.6. Ivo p. 12. c. 20. Pann. lib. 36. c. 110. l al. committit. m al. expressit.

